

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.003.11.2021

Krzysztof Andrzejewski
Wójt
Gminy Goszczanów
98-215 Goszczanów
ul. Kaliska 19

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/003 Realizacja przez gminy województwa łódzkiego zadań z zakresu nadzoru nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i przyłączaniem posesji do sieci kanalizacji sanitarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Goszczanów („Urząd”), ul. Kaliska 19, 98-215 Goszczanów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Andrzejewski – Wójt Gminy Goszczanów, wybrany w wyborach bezpośrednich, które odbyły się w dniu 21 października 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocena sprawowanego przez gminy nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. 2. Ocena sprawowania przez gminy działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości, których właściciele winni wykonać obowiązek przyłączenia tych nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej (lub wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych) oraz egzekwowanie od właścicieli realizacji tych obowiązków.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2019 r. - do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Jolanta Nowak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/177/2021 z 21 października 2021 r.

(akta kontroli str.1-3)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Podejmowane przez Urząd Gminy Goszczanów działania w zakresie nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych były w ocenie Najwyższej Izby Kontroli nieskuteczne.

Wójt, w okresie objętym kontrolą, w nieprawidłowy sposób realizował obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³, nie podejmował bowiem działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował również skutecznych działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. W wyniku powyższego, Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku co najmniej 127 nieruchomości, co uniemożliwiało prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli.

Prowadzony w Urzędzie rejestr zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, mimo iż zawierał wszystkie wymagane ustawowo elementy, z powodu braku systematycznej aktualizacji, a także z powodu braku informacji o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku co najmniej 127 nieruchomości nie pozwalał na zweryfikowanie rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji w zakresie ujęcia w niej wszystkich ww. urządzeń w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. Powyższe, w powiązaniu z brakiem weryfikacji składanych przez właścicieli nieruchomości oświadczeń stanowiących podstawę utworzenia ww. rejestru, jak również przyjęciem błędnych założeń, co do liczby przyłączy do sieci kanalizacji sanitarnej spowodowało, iż brak było możliwości ustalenia rzetelności sprawozdań SG-01 za 2019 rok i za 2020 rok oraz załączników do nich. Ponadto, sprawozdania SG-01 były nierzetelne w zakresie liczby budynków przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej.

Wójt nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych żadnych działań kontrolnych w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania. Urząd nie kontrolował również posiadania przez właścicieli nieruchomości umów, jak również dowodów uiszczenia opłat lub innych sposobów udokumentowania wykonania obowiązków związanych z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych. W konsekwencji, w Urzędzie nie organizowano również opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli wskazanych wyżej umów, co stanowiło naruszenie art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Wójt, pomimo złożenia przez podmiot prowadzący na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, kwartalnego sprawozdania z opóźnieniem, nie wszczął postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm. (dalej: „ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”).

Gmina podejmowała skuteczne działania mające na celu wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, które to przedsięwzięcia uznała za najbardziej uzasadnione zarówno pod kątem technicznym, ekonomicznym, jak i ekologicznym - pozyskując na ten cel środki zewnętrzne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Opis stanu faktycznego

1. W Gminie Goszczanów, zadania dotyczące gospodarki ściekowej realizował Urząd.

Problematyką gospodarki wodno-ściekowej oraz ochroną środowiska wg zapisów w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu⁵, zajmowali się pracownicy zatrudnieni na stanowisku ds.:

- gospodarki gruntami, rolnictwa i ochrony środowiska, w zakresie m.in. prowadzenia działań mających na celu realizację zadań Gminy wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nadzoru nad realizowaniem uchwały dotyczącej regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, prowadzenia spraw związanych z gospodarką wodną i ściekową, w tym nadzór i prowadzenie inwestycji z tego zakresu. Stanowisko to od dnia 16 października 2021 r. było nieobsadzone, a część zadań⁶ wykonywanych było na podstawie umowy zlecenia nr 15/2021;
- gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, rozwoju lokalnego, w zakresie m.in. zaopatrzenia mieszkańców w wodę i utrzymania kanalizacji.

Zastępca Wójta był bezpośrednio przełożonym wobec pracowników zatrudnionych na ww. stanowiskach Zakresy obowiązków pracowników, zadania oraz zakres odpowiedzialności zostały im przypisane, zgodnie z obowiązującym w Gminie Regulaminem Organizacyjnym.

(akta kontroli str. 4-42, 316, 320)

Wójt Gminy, w dniu 22 grudnia 2020 r. przedłożył Radzie Gminy do uchwalenia projekt Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goszczanów. W projekcie Regulaminu, zobowiązano właścicieli nieruchomości do opróżniania bezodpływowych zbiorników z częstotliwością dostosowaną do gromadzonych ścieków oraz pojemności pojemników tak, aby nie dopuścić do ich przepelnienia. W projekcie ww Regulaminu nie zawarto wymagań określonych w art. 4 ust. pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, tj. nie określono sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego. Ponadto

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Struktura Urzędu składała się z następujących stanowisk:

- kierowniczych, w tym m.in. Wójt, Zastępca Wójta, Sekretarz, Skarbnik,
- urzędniczych jednoetatowych, za wyjątkiem stanowiska ds. obsługi prawnej (1/2 etatu),
- pomocniczych i obsługi, w tym m.in. kierowcy, konserwatorzy urządzeń i sieci wodociągowej, konserwator oczyszczalni ścieków i urządzeń sanitarnych.

⁶ W umowie zobowiązano zleceniobiorcę do: udzielania pomocy doradczej przy wykonywaniu zadań własnych gminy w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz spraw związanych z rolnictwem, przygotowywania projektów decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, udzielania wyjaśnień w toku przygotowania decyzji oraz w ewentualnym postępowaniu odwoławczym, ochrony danych osobowych osób składających wnioski oraz stron postępowania.

określono, iż opróżnianie osadów ściekowych z oczyszczalni przydomowych należy dokonywać zgodnie z instrukcją ich eksploatacji – jednak nie rzadziej niż raz w roku.

Jak wyjaśnił Wójt, zapis dotyczący częstotliwości i sposobu opróżniania zbiorników został w regulaminie wskazany, a organ nadzoru nie zgłosił zastrzeżeń i uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego. Ponadto, jak wyjaśnił Wójt, projekt uchwały był przedmiotem analizy podczas obrad komisji stałych Rady Gminy przed sesją, jak również zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, posiada pozytywną opinię Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

(akta kontroli str. 43-48, 378-381)

Wójt Gminy w dniu 26 marca 2019 r. przedłożył Radzie Gminy do uchwalenia projekt Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Goszczanów. Ww. projekt Regulaminu spełniał wymagania określone w art. 19 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁷.

Na mocy uchwały Rady Gminy Nr XXII/129/20⁸ z dnia 22 grudnia 2020 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁹, został przyjęty Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goszczanów, o treści zgodnej z przedłożonym projektem.

Na mocy uchwały Rady Gminy Nr VI/28/19¹⁰ z dnia 26 marca 2019 r., zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹¹ został przyjęty Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Goszczanów o treści zgodnej z przedłożonym projektem.

(akta kontroli str.43-66)

2. Kanalizacja sanitarna została wybudowana w latach 2006-2013 tylko w miejscowości Goszczanów i planowano do niej przyłączyć 202 nieruchomości. Według danych przekazanych przez inspektora ds. gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, rozwoju lokalnego w Urzędzie, na dzień 25 października 2021 r. do sieci kanalizacji sanitarnej podłączono w miejscowości Goszczanów 218 nieruchomości mieszkalnych oraz dziewięć nieruchomości niemieszkalnych.

Z kolei, zgodnie z danymi zawartymi w wykazie sporządzonym w oparciu o deklaracje mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz sposobu zagospodarowania ścieków, do sieci kanalizacji sanitarnej zostało podłączonych 208 budynków.

Właściciele sześciu nieruchomości nie wykonali obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str.67-88)

---

⁷ Dz.U. z 2020 r. poz. 2028

⁸ Uchwała ta jednocześnie uchyliła obowiązującą w latach 2017-2020 uchwałę Nr XVIII/120/2016 Rady Gminy Goszczanów z dnia 31 sierpnia 2016 r. ze zm., w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Goszczanów.

¹⁰ Uchwała ta jednocześnie uchyliła obowiązującą uchwałę Nr XXXVIII/245/18 Rady Gminy Goszczanów z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Goszczanów.

¹¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 2028.

Liczba wszystkich budynków mieszkalnych na terenie Gminy, wg danych zawartych w sprawozdaniu SG-01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa i komunalna, wynosiła na dzień 31 grudnia 2020 r. - 1550¹².

W Urzędzie prowadzono w formie elektronicznej, łączny rejestr obejmujący wykaz nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz nieruchomości przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej.

W ww. ewidencji – na dzień 25 października 2021 r. ujęto: 1034 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, 181 nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 208 nieruchomości przyłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

Ewidencja ta zawierała informacje obejmujące adres nieruchomości, dane personalne jej właściciela oraz liczby osób zamieszkałych, co pomimo braku wskazania pojemności zbiorników, umożliwiało określenie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, jak również częstotliwości pozbywania się komunalnych osadów ściekowych.

Na podstawie próby obejmującej zabudowane nieruchomości przy czterech ulicach w miejscowości Goszczanów ustalono, że wszystkie budynki, które nie zostały przyłączone do kanalizacji sanitarnej, wyposażone były w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków¹³. Wójt nie podejmował działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku co najmniej 127¹⁴ nieruchomości (szerzej w sekcji: „*stwierdzone nieprawidłowości*”).

(akta kontroli str.89-145, 316, 320)

Analiza danych zawartych w sprawozdaniu SG-01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa i komunalna za 2019 r. i 2020 r. oraz w załączniku do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa i komunalna wykazała, że na terenie Gminy znajdowało się 1020 zbiorników bezodpływowych, 174 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

(akta kontroli str.77-88)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wójt, w okresie objętym kontrolą w nieprawidłowy sposób realizował obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wójt nie podejmował w tym czasie skutecznych działań mających na

¹² Wg danych na 31 grudnia 2019 r. liczba budynków mieszkalnych wynosiła 1544.

¹³ ul. Łąkowa – ogółem 19 budynków, z tego 14 podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej, a pięć wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe,
- ul. Polna – ogółem pięć budynków i wszystkie wyposażone w zbiorniki bezodpływowe,
- ul. Osiedlowa – ogółem 16 budynków, z tego jeden wyposażony w zbiornik bezodpływowy, a pozostałe przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej,
- ul. Sieradzka – ogółem 31 budynków, z tego osiem wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, jeden w przydomową oczyszczalnię ścieków, a pozostałe - przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej

¹⁴ Na podstawie danych zamieszczonych w sprawozdaniu SG-01 za 2020 r. (ogółem 1550 budynków mieszkalnych), ustalono że Wójt nie posiadał wiedzy, o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku co najmniej 127 nieruchomości w Gminie.

celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku co najmniej 127 nieruchomości, co uniemożliwiało prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli.

W związku z powyższym, brak było również możliwości zweryfikowania rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie ujęcia w niej wszystkich ww. urządzeń, w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy a także rzetelności, złożonych przez Gminę sprawozdań SG-01 za 2019 r. i 2020 r..

NIK wskazuje ponadto, że suma wykazanych w załączniku do sprawozdania SG-01 zbiorników bezodpływowych (Lz), przydomowych oczyszczalni ścieków (Lo) oraz budynków przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej – Lk (wykazane w sprawozdaniu SG-01) nie była zgodna z ogólną liczbą budynków mieszkalnych na terenie Gminy - Ln, wykazaną w sprawozdaniu SG-01. I tak:

- w 2019 roku: $1020 (Lz) + 174 (Lo) + 212 (Lk) = 1406$, podczas gdy wykazano liczbę budynków mieszkalnych jako 1544,
- w 2020 roku: $1020 (Lz) + 174 (Lo) + 216 (Lk) = 1410$, podczas gdy wykazano liczbę budynków mieszkalnych jako 1550;

Zastępca Wójta wyjaśnił, że organ podczas zbierania pierwszych deklaracji dot. opłaty za odpady komunalne jednocześnie zaktualizował wykaz nieruchomości wyposażonych w odpowiednie zagospodarowanie ścieków. Po zmianie uchwały związanej z wzorem deklaracji nie było to możliwe, wówczas organ zastosował odrębny wzór określania sposobu zagospodarowania ścieków kładąc nacisk zwłaszcza w momencie kiedy pojawiła się znacząca różnica nieruchomości wskazana w sprawozdaniach. Obecnie organ jest w trakcie działań aktualizacyjnych wykaz. Jak wyjaśnił Zastępca Wójta Gminy, rozbieżność może wynikać z faktu, iż wiele nieruchomości posiada wspólny sposób zagospodarowania ścieków, a każdy z właścicieli złożył odrębną deklarację dotyczącą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, która stanowiła m.in. podstawę do sporządzenia wykazu zbiorników na nieczystości płynne, przydomowych oczyszczalni ścieków lub przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. Jak wskazał Zastępca Wójta, obecnie rozpoczęte zostały prace nad aktualizacją wykazu.

(akta kontroli str. 77-90, 316-319)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt nie zidentyfikował wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował również skutecznych działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. Ze względu na brak informacji o sposobie gromadzenia nieczystości w co najmniej 127 nieruchomościach, brak było również możliwości zweryfikowania rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie ujęcia w niej wszystkich ww. urządzeń, w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy a także rzetelności, złożonych przez Gminę sprawozdań G-01 za 2019 r. i 2020 r.

2. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych

Opis stanu faktycznego

1. Wójt, w okresie objętym kontrolą nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania, nie kontrolował także posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczania opłat za usługi związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych lub innych sposobów udokumentowania wykonania wskazanych obowiązków (szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”).

Na próbie 20 nieruchomości z miejscowości Goszczanów¹⁵ (przy czym w trakcie analizy ustalono, iż dwie nieruchomości nie były zamieszkałe, a kolejna nie miała dostępu do wodociągu gminnego) wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe ustalono, iż pomimo, że w latach objętych kontrolą pobór wody z wodociągu gminnego dla tych nieruchomości wynosił ogółem 13.548 m³, to jednocześnie nie dokonywano z nich wywozu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 317, 320, 373-374)

W konsekwencji braku podejmowania ww. działań, Wójt w okresie objętym kontrolą, nie ustalił właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie i nie zrealizował obowiązku zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych, dla właścicieli tych nieruchomości zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str.317, 320)

2. W Urzędzie, zgodnie z art. 7 ust. 6b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, prowadzono elektroniczną ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości. Ewidencja obejmowała: nazwę przedsiębiorcy i kontakt telefoniczny, NIP, numer i datę wydanego zezwolenia, datę ważności udzielonego zezwolenia.

W okresie objętym kontrolą, na podstawie art. 7 ust 1 pkt. 2 i art. 7 ust 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Wójt wydał łącznie siedem decyzji udzielających zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości¹⁶, w tym trzy decyzje, które straciły ważność odpowiednio: 15 kwietnia 2019 r., 4 stycznia 2020 r. i 24 kwietnia 2021 r.

Przedsiębiorcy terminowo składali do Urzędu kwartalne sprawozdania, o których mowa w art. 9o ust. 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przy czym jedno ze złożonych sprawozdań (za III kwartał 2020 r.) wpłynęło do Urzędu, po upływie 6 dni, w stosunku do terminu określonego w art. 9o ust. 2 ww. ustawy.

Wójt nie wszczął postępowania w przedmiocie nałożenia na ten podmiot w drodze decyzji kary pieniężnej, na podstawie art. 9zb ust. 1b oraz w art. 9xb pkt 2 ww. ustawy (szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 65-66, 146-148, 372)

¹⁵ ul. Turecka: 18, 18A, 30, 31, 36, 43 (bez dostępu do wodociągu), 47, 68; ul. Błaskowska: 2, 18 (niezamieszkała), 26, 28, 29, 30, 31; Łąkowa: 1, 3, 23, 27, 29 (niezamieszkała);

¹⁶ Każde zezwolenie wydane zostało na okres 10 lat.

Złożone sprawozdania kwartalne spełniały wymogi określone w art. 9o ust. 3 i 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Dodatkowo, przedsiębiorcy załączali wykaz nieruchomości wraz z nazwiskiem właściciela, z których w danym okresie sprawozdawczym dokonano wywozu nieczystości płynnych. Dane zawarte w załączniku do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa i komunalna w zakresie ilości nieczystości płynnych (ścieki bytowe) odebranych w ciągu 2019 i 2020 roku, były zgodne z danymi liczbowymi przekazanymi przez firmy zajmujące się opróżnianiem zbiorników bezodpływowych w sprawozdaniach kwartalnych.

(akta kontroli str. 149-314)

3. W latach 2019-2021 nie wpłynęły do Urzędu skargi dotyczące gospodarki ściekowej.

(akta kontroli str. 315)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt, w okresie objętym kontrolą, pomimo obowiązku nadzoru przewidzianego w treści art. 5 ust. 6u.c.p.g., a także obowiązku kontroli przewidzianego w art. 6 ust. 5a ww. ustawy nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania, nie kontrolował także posiadania przez właścicieli nieruchomości umów o na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczania opłat za te lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku.

Jak wyjaśnił Zastępca Wójta Gminy, brak kontroli wynikał z „nieposiadania odpowiedniej mocy przerobowej”.

(akta kontroli str. 317, 320, 373-374)

2. Wójt nie ustalił właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie, w konsekwencji czego Gmina nie była w stanie zrealizować obowiązku zorganizowania opróżniania tych zbiorników, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zastępca Wójta wyjaśnił, że tutejszy organ nie posiada szczegółowej wiedzy związanej z zawieraniem umów przez właścicieli nieruchomości, natomiast wielokrotnie prowadził działania informacyjne w tym zakresie. Jak stwierdził, organ nie przeprowadzał kontroli pozbywania się nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str.316-320, 373-374)

3. Wójt, pomimo złożenia przez podmiot prowadzący na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, kwartalnego sprawozdania w stosunku do terminu określonego w art. 9o ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wbrew obowiązkowi określonemu w art. 9zb ust. 1b ww. ustawy, nie wszczął postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb ww. ustawy, w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia.

Jak wyjaśnił Zastępca Wójta, wzięto pod uwagę pojawiające się orzecznictwo, jak np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu,¹⁷ w którym stwierdzono iż „przewidziana w art. 9xb pkt 2 ustawy wysokość kary pieniężnej jest nadmiernie wysoka. Skoro doszło do nadmiernego karania doszło tym samym do naruszenia zasady proporcjonalności, a w konsekwencji do naruszenia zasady sprawiedliwości społecznej (...)”. W związku z powyższym, jak stwierdził Zastępca

¹⁷ Z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt: IV SA/Po 963/17.

Wójt, organ miał na względzie ogólne zasady postępowania administracyjnego, w tym zasadę zaufania do władzy publicznej.

(akta kontroli str.375-377)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania, nie kontrolował także posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczania opłat za te usługi lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku.

W konsekwencji niepodjęcia ww. działań i nieustalenia właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie, Wójt nie organizował również opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ponadto Wójt, pomimo złożenia przez podmiot prowadzący na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, kwartalnego sprawozdania, po terminie określonym w przepisach ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie wszczął postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, o których mowa w art. 9xb ww. ustawy.

OBSZAR

3. Przyłączanie nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

1. Sieć kanalizacyjna funkcjonowała jedynie w miejscowości Goszczanów.

Urząd zidentyfikował wszystkie nieruchomości na ww. terenie, których właściciele zobowiązani byli do podłączenia do oddanej do użytku w 2013 roku sieci kanalizacji sanitarnej. Do sieci kanalizacji, na planowane do podłączenia 202 nieruchomości, podłączonych zostało - wg stanu na 25 października 2021 r. - 208 nieruchomości. Wykorzystanie oczyszczalni wynosiło 90%.

Na podstawie próby obejmującej nieruchomości położone przy trzech ulicach w miejscowości Goszczanów, w wyniku porównania danych dot. zawartych umów na odbiór nieczystości płynnych z rejestrem numerów porządkowych budynków w ww. ulicach, ustalono że:

- przy ulicy Bocznej – znajdowało się pięć nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi, przy czym trzy z tych nieruchomości były podłączone do kanalizacji sanitarnej, zaś pozostałe dwie nie zostały podłączone do sieci (nie były ujęte w dokumentacji projektowej przy budowie sieci);
- przy ulicy Adama Poniatowskiego – znajdowało się 35 nieruchomości zabudowanych z budynkami mieszkalnymi, przy czym:
  - o sześć budynków nie zostało podłączonych do kanalizacji sanitarnej w związku z brakiem możliwości technicznych (budynki zbyt oddalone od sieci),
  - o właściciele dwóch nieruchomości nie wyrazili zgody na budowę przyłącza na etapie realizacji inwestycji gminnej,
  - o 27 nieruchomości zostało podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej, w tym budynki wielorodzinne, których współwłaściciele lub lokatorzy posiadali odrębne umowy w zakresie odprowadzania ścieków poprzez system zbiorczej kanalizacji sanitarnej, jak również budynki, w których oprócz lokalu mieszkalnego, prowadzona była działalność gospodarcza;
- przy ulicy Sieradzkiej – znajdowało się 31 nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi, z tego:

- w przypadku czterech nieruchomości brak było możliwości technicznych, przyłączenia ww. nieruchomości do kanalizacji sanitarnej,
- 22 nieruchomości przyłączone zostały do sieci kanalizacji sanitarnej (w tym również budynki wielorodzinne),
- w przypadku pięciu nieruchomości nie były one brane pod uwagę przy sporządzeniu dokumentacji projektowej budowy sieci;

(akta kontroli str.72-75, 89-90, 322)

2. Wobec nie prowadzenia przez Gminę inwestycji polegającej na budowie lub rozbudowie dotychczasowej sieci kanalizacji sanitarnej, nieprowadzone były również działania informacyjno - edukacyjne dla zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej. Urząd promował natomiast budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Organizowano liczne spotkania w poszczególnych miejscowościach, na których przedstawiano warunki finansowania oraz aspekty techniczne i efekty ekologiczne budowy urządzeń, co skutkowało powstaniem 168 przydomowych oczyszczalni ścieków w 2015 roku oraz obecnie prowadzoną inwestycją gminną, w wyniku której w przyszłym roku powstaną kolejne 174 instalacje.

(akta kontroli str. 65-66, 323)

3. Gmina, w okresie objętym kontrolą, nie występowała o zewnętrzne środki finansowe z przeznaczeniem na dofinansowanie do wykonania przyłączy nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. W latach bezpośrednio poprzedzających okres objęty kontrolą, nie wybudowano sieci kanalizacji sanitarnej jak również nie rozbudowano już istniejącej. W 2019 roku wybudowano dwie przydomowe oczyszczalnie ścieków w miejscowości Poniatówek oraz Gawłowice. Inwestycja, o wartości 30 tys. zł¹⁸, zrealizowana została dla nieruchomości będących w zasobie komunalnym Gminy. W długoterminowych planach inwestycyjnych, Gmina zamierza zbudować sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chlewo wraz ze zbiorową oczyszczalnią ścieków. W przypadku miejscowości, w których ze względów technicznych nie ma możliwości przeprowadzenia tego typu inwestycji, Gmina kładzie nacisk na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 317, 320, 324)

4. Gmina Goszczanów podjęła w latach 2019-2020 skuteczne działania w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Goszczanów oraz budowa odcinka sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Poprężniki”:

- w 2019 roku wnioskowano¹⁹ o kwotę 1.610,1 tys. zł z Samorządu Województwa Łódzkiego, w formie „pomocy”,
- w 2020 roku wnioskowano o kwotę 862 tys. zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi („WFOŚiGW”). Według zapisów umowy zawartej z WFOŚiGW, Gmina otrzyma 845,4 tys. zł²⁰, w tym: 253,6 tys. zł w formie dotacji i 591,8 tys. zł - jako pożyczkę;

Ww. zadanie inwestycyjne – będące na dzień zakończenia kontroli NIK w trakcie realizacji²¹ - obejmowało m.in. wybudowanie 174 przydomowych oczyszczalni

¹⁸ Sfinansowana ze środków własnych budżetu Gminy.

¹⁹ Umowa o przyznanie pomocy Nr 00105-65150-UM0500145/19 zawarta w dniu 3 marca 2020 r., na kwotę wnioskowaną.

²⁰ Umowa o dofinansowanie ze środków WFOŚiGW nr 554/OW/PD/2020 w formie pożyczki i dotacji zawarta w dniu 3 grudnia 2020 r.

²¹ Termin zakończenia inwestycji określony został na 31 lipca 2021 r.

ścieków, a koszt całego zadania (wg kosztorysu ofertowego) wynosił ogółem 2.418 tys. zł.

(akta kontroli str. 325-371)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Sprawozdanie SG-01 Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna za 2019 rok i za 2020 rok oraz załącznik do sprawozdania SG-01, zostały sporządzone nierzetelnie. W dziale 1. Infrastruktura techniczna budynków (sprawozdania SG-01) wskazano, że na terenie Gminy znajduje się odpowiednio 212 i 216 budynków, które zostały przyłączone do sieci kanalizacyjnej. Dane wskazane w sprawozdaniu ustalone były na podstawie rejestru umów na odbiór nieczystości, zawartych z właścicielami nieruchomości oraz z poszczególnymi użytkownikami lokali mieszkalnych lub przeznaczonych na działalność gospodarczą. Liczba zawartych umów nie była jednak tożsama z liczbą budynków przyłączonych do sieci. Na terenie Gminy znajdują się bowiem budynki wielorodzinne (jak np.: ul. Adama Poniatowskiego 15 - 12 lokali mieszkalnych, ul. Kaliska 48 - trzy lokale mieszkalne), ponadto, w niektórych budynkach mieszkalnych prowadzona była również działalność gospodarcza i podmiot ten posiadał odrębną umowę dotyczącą zagospodarowania nieczystości płynnych (np. ul. Adama Poniatowskiego 9 – dwie umowy, ul. Turecka 62 – trzy umowy).

Zastępca Wójta Gminy w złożonych wyjaśnieniach potwierdził, że liczby wpisane w ww. sprawozdaniu faktycznie nie są adekwatne do liczby budynków, a różnica powstała na skutek błędnej interpretacji, gdyż kierowano się tym, iż każdy lokal mieszkalny ma swoje przyłącze.

(akta kontroli str. 80-81, 86-88, 316, 319)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Gmina podejmowała skuteczne działania mające na celu wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, pozyskując na ten cel środki zewnętrzne. Sprawozdanie SG-01 sporządzone zostało nierzetelnie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski oraz zwraca uwagę na konieczność:

Uwagi

1. Prowadzenia kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Prowadzenia kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, umów na korzystanie z usług wykonywanych przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników.
3. Organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku zidentyfikowania faktu niezawarcia umowy, braku dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku.

Wnioski

4. Wszczywania postępowań administracyjnych w przedmiocie nakładania kar pieniężnych, o których mowa w art. 9 xb pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w na podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w przypadku przekazania przez ten podmiot sprawozdania po terminie, o którym mowa w art. 9o ust. 2 ww. ustawy.
1. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych.
2. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe nieczystości ciekłych lub w przydomowe oczyszczalnie ścieków bytowych i następnie zaktualizowanie gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków poprzez uzupełnienie danych o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych na nieruchomościach na terenie Gminy.
3. Zidentyfikowanie właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na korzystanie z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników .
4. Podjęcie działań mających na celu nałożenie na podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, który przekazał po terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 9o ww. ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, kary pieniężnej, o której mowa w art. 9 xb pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²² umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

²² Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

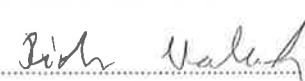
do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Łódź, 31 grudnia 2021 r

Kontroler
Jolanta Nowak
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Walczak

.....
podpis